

Željka
Čorak

Drvo zaglavno

Kiparska dionica Šime Vulasa u Voćinu

→ Sjedalo u
svetištu, FOTO:
Goran Vranić,
2009.

Još prije nekoliko dana, kada je trebalo započeti ovaj tekst, prva mu je rečenica imala biti “Voćin je obnovljen kao Varšava”. Danas, kada je tekst doista započet,

on je datiran propašću jednog od najljepših talijanskih spomenika, temeljnih za promišljanje obnove povijesne arhitekture. Baziliku Santa Maria di Collemaggio u Aquili teško

je oštetiо strašan potres. I ma koliko da uz preko dvije stotine ljudskih žrtava sve ostalo dolazi u drugi plan, ne moramo se stidjeti žalosti zbog crkve Celestina Petog. Čudesna romanika, zatim iznutra prevučena izvanrednim barokom, sedamdesetih je godina 20. stoljeća vraćena u romaniku. Odluka o kojoj je bilo mnogo rasprava i za koju je trebalo mnogo hrabrosti zaista je vratila jedan od najsnažnijih romaničkih prostora, koji je ujedno bio svjedok velike i značajne povijesti. Taj sloj *prior tempore* djelomično je sada nestao zajedno s onim što je sačuvao od baroka i zajedno sa svojim umjetničkim blagom. Kako danas izgleda bazilika Celestina Petog? Na

televiziji se nije moglo dobro vidjeti. Izgleda li kao znameniti voćinski “prst”? Izgleda li kao da se nikada više neće vratiti?

Da, Voćin je obnovljen kao Varšava, jer ga doista više nije bilo. I nije ovo rasprava o metodi. Radost što ta, za naše prilike golema, gotička crkva iznova postoji veća je od svih pitanja o postupcima i granicama faksimilizacije, ako ih u ovom slučaju ima. Otpornost simbola vrijednost je koju valja potpomagati. Štoviše, simbol zadobiva i novi sloj značenja, poglavlje novog života koje se također želi ubilježiti vlastitim stavom poštovanja i nadogradnje.

← Šime Vulas i križ, FOTO: Goran Vranić, 2009.

← Maketa križa u svetištu, FOTO: Željka Čorak, 2009.

Takav stav poštovanja i nadogradnje unos je kiparske dionice Šime Vulasa u voćinsko svetište. Požeški biskup Antun Škvorčević, i inače iznimno zainteresiran za suvremeno stvaralaštvo i za ulogu Crkve u njegovu poticanju, ocijenio je da obnovljeno gotičko svetište zahtijeva cjelovitu modernu interpretaciju. Naglasak je na riječi "cjelovit". Kiparu Vulasu povjerio je izradu velikog raspela, koje je, svojim sadržajem usklađenim s mukom crkve, zapremilo mjesto nad glavnim oltarom. Spašena slika glasovite voćinske Gospe nalaziti će se u posebnoj bočnoj kapelici i biti postavljena u svetište na pojedine blagdane. Osim četiri metra visokog raspela Vulasova je zadaća bila također oblikovati glavni oltar, ambon, tabernakul, sjedalo i četrnaest uskrsnih svijećnjaka.

Nikakva narativna natruha nije se pojavila kao otežavajuća okolnost Vulasovu govoru. Onaj njegov izričaj koji je, tek u kodovima

kompozicije i dinamičkih sila, nosio biljeg svoga rodnog vremena – informela – razvijao se prema osobnoj inačici što je desetljećima oblikovala temu rasta i uzlaženja. Kao da mu je od naravi izabrane stvari – drveta – ostao taj nagon uspona. I možda se niti jedna zadaća nije pokazala tako prikladnom Vulasovu djelu kao ovo voćinsko svetište. Gotički rast i rebra, napon i otpor, kao da su opruge Vulasove skulpture. Neki zov svjetlosti odozgor kao da motivira njegove svijećnjake. A komadi crkvenog namještaja – nazovimo ih tako – sami su po sebi arhitekture, noseći na sebi i onaj ritam "malih gradova" kakve Baltrušaitis navodi u bazama i baldahinima svojih gotičkih skulpturalnih primjera. Veoma moćan unos u povijesni prostor ostvaruje jedan od najljepših međudnosa različitih baštinskih poglavlja. Povijest se nije zaustavila i doradila je jedan spomenik, dodajući nov intenzitet njegovoj staroj funkciji. ✕